[2022] 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 126

ਸੌ ਰਾਜਨੀ

ਬਨਾਮ

ਜਾਂ ਸਮਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ

(2022 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5216)

ਅਗਸਤ 08, 2022

[ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ

ਏ.ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908: ਐਸ.9 – ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਰ - ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਐਂਡ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1976 (ਮਹਾਡਾ) – ਐਸ.ਐਸ.71, 177 ਅਤੇ 66 (1) (ਏ) (iv) – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ - ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਸੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਮਕਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਾਈਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਖਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਬਲਾਕ ਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ, ਰੌਸ਼ਨੀ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਯਮਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ - ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮਹਾਡਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਆਰ / ਡਬਲਯੂ ਧਾਰਾ 177 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਡਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਅਤੇ 177 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਕਿਹਾ: ਮਹਾਡਾ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ - ਐਕਟ (ਮਹਾਡਾ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 66 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਹਾਡਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 177 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ (i) "ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ"; ਜਾਂ (ii) ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਕਿਰਾਏ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ; ਜਾਂ (iii) ਅਧਿਆਇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ; ਜਾਂ (iv) ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ। ਧਾਰਾ 177 ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

2. ਮਹਾਡ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66 (1) (ਬੀ) ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ 'ਅਥਾਰਟੀ ਅਹਾਤੇ' 'ਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12][134- **ਐੱਫ, ਐੱਚ**]

3. ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 66 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫਰੇਮ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਇਹ ਹਨ: (i) ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ; (ii) ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜੋ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ 'ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ' ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iii)

ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਖੁੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 177 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪਾਰਸ 14 ਅਤੇ 16] [135-ਸੀ; 137-ਸੀ-ਐਫ]

ਧੂਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਧੂਲਾਭਾਈ ਵੀ. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਏਆਈਆਰ 1969 ਐਸਸੀ 78: [1968] 3 ਐਸਸੀਆਰ 662 - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਮ ਬਨਾਮ ਸੁਗਰਾ ਹੁਮਾਯੂੰ ਮਿਰਜ਼ਾ **(2010) 8 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 726: [2010] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 945-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[1968] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 662	**ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ**	**ਪੈਰਾ 14**
[2010] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 945	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ**	**ਪੈਰਾ 14**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5216.

ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 11.12.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ, ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਨੇ 2004 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 111 ਵਿੱਚ।

ਸੋਮੀਰਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਸੱਤਿਆ ਕਾਮ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਾਗਾ ਐਸ ਦੇਸਾਈ, ਸਿਧਾਰਥ ਗੌਤਮ, ਸੰਜੇ ਖੜਡੇ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?

ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. 11 ਦਸੰਬਰ 2019 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ 19081 ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਐਂਡ ਏਰੀਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਅਤੇ 177 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

---

1 "ਸੀ ਪੀ ਸੀ"

ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ 19762. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ।

3. ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਅਮਰਾਵਤੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ - 1993 ਦੇ ਰੈਗੂਲਰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 775 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਅਮਰਾਵਤੀ ਹਾਊਸਿੰਗ ਐਂਡ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ) ਨੇ 16 ਜੁਲਾਈ 1986 ਨੂੰ ਟੋਪੇ ਨਗਰ, ਅਮਰਾਵਤੀ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਬਲਾਕ ਨੰਬਰ 4/6 ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬਲਾਕ ਨੰਬਰ 4/2 ਵਾਲੀ ਉਸੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਮਕਾਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਬਲਾਕ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਸਥਿਤ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਲੇਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਚਾਰ ਕਮਰੇ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੜਬੜੀਆਂ ਹਨ:

i. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬਲਾਕ ਦੀ ਪਰਦੇਦਾਰੀ, ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ;
ii. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ
iii. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ
iv. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸੈਪਟਿਕ ਟੈਂਕ ਦੀ ਸਫਾਈ ਲਈ ਸਰਵਿਸ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ:

---

[2] "ਐਕਟ"

"ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

1. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲੀ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਜੋ ਕਿ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਏ ਬੀ ਸੀ ਡੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਲਈ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸਾਈਟ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸੀ।

2. ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਿ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲਈ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਸੇਵਾ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰੁਕਾਵਟ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਅਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਰੋਕ ਦੇ ਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

3. ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

4. ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲਾਗਤ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜੋੜੀ ਜਾਵੇ।

5. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 177 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਜੂਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਅਮਰਾਵਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ (i) ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ; (ii) ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਾਈਪਲਾਈਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਗਈ; (iii) ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਵਾਦ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

"ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬਲਾਕ ਨੰਬਰ 4/2 ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਪਾਸੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜੋ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਐਕਸ 73 ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਖਰਾਂ ਏ ਬੀ ਸੀ ਡੀ ਏ ਅਤੇ ਡੀ ਐਚ ਆਈ ਜੇ ਕੇ ਐਲ ਡੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਬਚਾਓਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੁੱਲੀ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਇੱਕੋ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਸਹਿਣ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ।

ਨਕਸ਼ਾ ਜੋ ਨਿਰੀਖਣ ਨੋਟ ਐਕਸ 73 ਦੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇਗਾ। ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

6. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ 1999 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 37 ਵਿੱਚ ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 96 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 21 ਨਵੰਬਰ 2003 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ - ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 71 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

> “20. [...] ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਡਰੇਨੇਜ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਦਾਰਥਕ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਸਾਰੀ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘ।

ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ। [...] ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣਾ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਡਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਹਾਡਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਜਾਂ 177 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਅਤੇ 177 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 66 (1) (ਏ) (4) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਇਜਾਜ਼ਤ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

8. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਮੀਰਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੱਤਿਆਕਾਮ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਖੜਡੇ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

9. ਸੈਕਸ਼ਨ 71 ਅਤੇ 177 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"71. ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਰ- ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਕਿਰਾਏ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਰਕਮ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ, ਜਾਂ ਸਮਰੱਥ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ।

177. ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਰ- ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, **ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ** ਜਾਂ **ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;** ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਰੋਕ ਜਾਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

10. ਧਾਰਾ 66 ਅਧਿਆਇ VI ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਬਕਾਏ ਵਸੂਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ"। ਧਾਰਾ 66 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 66 (1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:

66. ਅਥਾਰਟੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(1) ਜੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ-

(ਏ) ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ-

i. ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਾਂ

ii. ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ, ਜਾਂ

iii. ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਹਾਤੇ ਲਈ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ, ਜਾਂ

iv. ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ

v. ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ, ਜਾਂ

vi. ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਲਪਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

(ਬੀ) ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ 'ਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, (i) ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ (ii) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਬਾਹਰੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣਾ, ਜਾਂ (iii) ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

11. ਧਾਰਾ 71 ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ (i) "ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ"; ਜਾਂ (ii) ਅਜਿਹੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਕਿਰਾਏ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ; ਜਾਂ (iii) ਅਧਿਆਇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ; ਜਾਂ (iv) ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ। ਧਾਰਾ 177 ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਜਾਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

12. ਮਹਾਡ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66 (1) (ਬੀ) ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 66 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iii), (iv) ਅਤੇ (v) ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਹਨ:

(ਏ) ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਵੇ;

(ਬੀ) ਬਿਨਾਂ ਅਗਾਊਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਵਾਧਾ ਜਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(ਸੀ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ।

ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ 'ਅਥਾਰਟੀ ਅਹਾਤੇ' 'ਤੇ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੋਵੇਂ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਲਾਟੀ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿੱਜਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲਾਈਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਡਰੇਨੇਜ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

14. ਸੀਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। **ਧੂਲਾਭਾਈ ਬਨਾਮ ਵਿੱਚ। ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** [3], ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਐਮ ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ ਨੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਬਾਰ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ:

> *(1)* ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।
>
> ***(2) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀਮਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਜਾਂ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਢੁਕਵੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।***

ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

---

[3] ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1969 ਐਸ. ਸੀ. 78

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਠਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਅਤੇ ਕੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਪਾਅ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

[...]

(7) ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

15. **ਰਮੇਸ਼ ਗੋਬਿੰਦਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸੁਗਰਾ ਹੁਮਾਯੂੰ ਮਿਰਜ਼ਾ** [4] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਧਿਰ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਟੈਸਟ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"12. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣਗੇ. ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਵਾਦ ਦਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਪਾ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਉਹ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ. ਰਾਜਸਥਾਨ ਐਸਆਰਟੀਸੀ ਬਨਾਮ ਬਾਲ ਮੁਕੰਦ ਬੈਰਵਾ (2) [(2009) 4 ਐਸਸੀਸੀ 299: (2009) 1 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 812] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 302ਐਚ-303ਏ)

---

4 (2010) 8 ਐਸਸੀਸੀ 726; ਸ਼ਹਿਰੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੀਲਿੰਗ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ 1976 ਬਨਾਮ ਡੇਵਿਡ ਮੰਤੋਸ਼, (2020) 12 ਐਸਸੀਸੀ 54 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖੋ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

16. ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਖਤਰਨਾਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਝੁੱਗੀ-ਝੌਂਪੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸੋਧ" ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਖਸਤਾ ਹਾਲ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ, ਢਾਂਚਾਗਤ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਗਠਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 66 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫਰੇਮ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਇਹ ਹਨ: (i) ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ; (ii) ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜੋ ਬਚਾਓ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ 'ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ' ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iii) ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਖੁੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 71 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 177 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਜੱਜ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਦੇ 11 ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

2004 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 111 ਵਿੱਚ 2019। 2004 ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 111 ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲ ਸਾਲ 2004 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਲਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ।

19. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਿਭੂਤੀ ਭੂਸ਼ਣ ਬੋਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(ਸਹਾਇਕ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਰਤੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016